

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVI. Exponitur præceptum dilectionis inimicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

dispensæ consistunt. Si omnibus confideratis, nullus modus excogitari queat, quo illis baptismi sui defectus significetur, nisi mulier illa Magistratui se prodar, extremum consequenter supplicium subitura, ad idne ipsam Confessarius obligare debet, & nisi consentiat, absolutionem ei denegare?

145 Respondent Layman l. 2. tr. 3. c. 3. n. 3. & Gobat ubi supra n. 220. absolvendam esse, si Confessarius excitarit in ipsa firmum propositum emendandi se, faciendique ea quæ Confessarius necessaria judicaverit ejus salutis. Deinde inducendam ad subeundam libenter mortem pro sua aliorumque à se deceptorum salute. Quod si non sit spes id ab ea impetrandi, esse ipsi dissimulandam obligationem sitendi se Judici: eò quòd eam probabiliter ignoret, eisque manifestatio paritura sit plus mali, quam boni.

146 At isti responsioni subscribere non possum. Quia Confessarius prudenter judicare nequit sagam illam dispositam ad absolutionem, nisi prudenter judicet ipsam paratam satisfacere suæ obligationi in re tanti momenti, in qua agitur de tot animarum salute periclitante, ob ignoratum ab ipsis defectum sui baptismi. Quomodo verò prudenter id judicare poterit, nisi de ea ipsam monuerit, ab ipsaque didicerit, an ei satisfacere parata sit? Alias namque an ad rem tam difficilem parata sit saga, ad minus dubitare debet. Eo ipso verò quo de eo dubitat, de ipsius ad absolutionem dispositione dubitat, vel debet dubitare. Nec dubium istud deponere potest, nisi ipsam ea de re interrogando. Quòd si existimet, interrogationem obfutura magis, quam profutura, consequenter existimat, vel existimare debet ipsam taliter affectam, ut monita de sua obligatione, non sit ei satisfactura. Igitur existimat, vel existimare debet ipsam carere dispositione necessariâ ad legitimam absolutionem. Per consequens ipsam absolvere non potest.

147 Nec ad rem præsentem facit quod Gobat allegat ex Augustino dicente (ut ipse putat) *si scirem tibi non prodesse, non te monerem.* Tum quia licet Canon Collector can. *si quis autem* de pœnit. dist. 7. illa verba alleget, velut Augustini homil. 41. inter 50. non sunt tamen Augustini: utpote qui non dicit, si scirem tibi non prodesse, non te monerem; imò potiùs, *si scirem tibi prodesse, non te admoneam.* Tum quia de casu nostro Augustinus ibi non agit, sed de moribundo, qui pœnitentiam distulit usque ad proximum vitæ terminum, cujus pœnitentiam idèò dubiam dicit, quia pœnitentia tam fera, rarè vera. Quia tamen non omninò constat, pœnitentiam tunc factam non profutura, absolutionem dicit ei dandam ista in extremitate. Et pro isto casu dicit, *si scirem, id est certò cognoscerem, nihil tibi prodesse absolutionem tunc datam, non tibi darem.* Item, *si scirem tibi prodesse, non te ad-*

Tom. II.

monerem, non te terrem, exaggerando pericula pœnitentiæ ad tempus ultimæ infirmitatis dilata. Ex quo videt cordatus Lector, nihil prorsus ex Augustino erui posse, ad persuadendum, quòd Confessarius pœnitentem monere non debeat de sua obligatione reparandi, quantum in se est, tantum damnum tot animabus illatum, per baptismum tam evidenter nullum. Ad quod non solum tenetur ut Doctor pœnitentis, sed & ut Judex, ut judicare possit, an pœnitens sit vel non sit dispositus ad absolutionem. Sed de ista Confessarii obligatione plura suo loco.

Tenetur ergo Confessarius sagam illam monere de obligatione damnum spirituale tot animarum reparandi. Quòd si aliter reparare non possit, nisi prodendo seipsam Magistratui, ad id tenetur, etiam cum periculo suæ mortis. Quia salutem corporis sui postponere tenetur æternæ salutis tot animarum, à se per summam impietatem & injustitiam deceptorum. Fortasse tamen damnum illud reparare poterit, dando licentiam Confessario accedendi Judicem, seu Principem, ipsique sub secreto confessionis, promissioneque impunitatis, factum revelandi, ad procurandum illius remedium publicè præconis voce, etiam de eo chartis publicè affixis, in vicinis civitatibus & oppidis, ut ab ipsa taliter baptizati, curent se ritè baptizari. Quà factà licentiâ, poterit saga illa ad locum remotum fugere, sicque vitæ suæ securiùs consulere, tamen si Judex teneatur tunc stare promissioni suæ, si sanctè promiserit impunitatem.

CAPUT XVI.

Exponitur præceptum dilectionis inimicorum.

INimici nostri sunt, qui nos, vel conjunctos nostros lædunt in bonis animæ, corporis, honoris, aut fortunæ, tamen si reciproce non habeamus inimicum erga eos animum. Quòd ipsos tam interiori, quam exteriori affectu diligere teneamur, manifestè docet Salvator Marth. 5. *Dilige inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, orate pro persequentibus vos.* Quibus verbis contineri præceptum, unanimes est doctrina Patrum. Unius Augustini verba referam term. 68. de temp. *Dominus in Evangelio, ut inimicos diligere debeamus, non dedit consilium, sed præceptum.* Quod præceptum explicans epist. 18. *Teneatur (inquit) in secreto animi patientia cum benevolentia; in manifesto autem id fiat, quod iis videtur prodesse, quibus bene velle debemus.*

Præceptum proinde istud, interiorem charitatis affectum, diligite, ab externis dilectionis indicis, benefacite his qui oderunt vos, orate pro persequentibus vos, accuratè distinguens, ad duo obligat, ad internum

Hh 2

scilicet dilectionis affectum, ab Augustino designatum per hæc verba, *teneatur in secreto animi patientia cum benevolentia*; necnon ad præstanda ipsis exteriora dilectionis officia, ipsis beneficiando, proque ipsis orando, ut ipsis proficui simus, quibus bene vellet debemus. Totum verò istud nos facere oportet propter Deum, ut bene Author libri de modo bene vivendi ad sororem (apud D. Bernardum) dicens: *Debemus diligere inimicos nostros propter Deum, sicut & ipse ait in Evangelio*. In quo præcepti rationem addit, *ut sitis filii Patris vestri, &c.* quasi dicar, filii non eritis, proinde nec hæredes, nisi hoc feceritis.

151 Tam igitur affectu interno, quam externo, seu effectibus illius, oportet nos inimicum diligere, si vitam æternam consequi velimus. Unde Joannes in 1. Canonica sua c. 3. *Fratres, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.*

152 Estque obligatio ista de jure naturali, non positivo evangelico dumtaxat. Unde eadem adstricti fuerunt etiam Judæi in lege veteri, uti contra Maldonatum bene ostendit Contensonus hic differt. 6. in appendice, docetque S. Thomas.

153 Nec obstant verba Christi ad Judæos Matth. 5. 43. *Audistis, quia dictum est antiquis, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.* Quia verba ista, odio habebis inimicum tuum, non sunt jubentis justo, sed permittentis infirmo, ait Augustinus l. 1. de ferm. Dom. in monte c. 21. nec intelliguntur de odio inimici, in quantum est homo, sed in quantum peccator, ut addit sanctus Doctor l. 19. contra Faust. c. 24. nec dicta sunt antiquis à lege, sed à Phariseis & Scribis, legem finitè interpretantibus: quandoquidem Exodi 23. Deus Judæis e contra præceperit, *si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te jacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo.* Et Levit. 19. *Non oderis fratrem tuum in corde tuo, non queras ultionem, nec memor eris injuria.* Et Prov. 25. *Si esurieris inimicus tuus, ciba illum, &c.*

154 Cæterum ut amplius explicemus, ad quæ se extendat præceptum dilectionis inimicorum, dicendum, esse indubitatum, ex vi illius quemque teneri inimicis ex corde remittere offensam, quatenus importat animi exacerbationem, impediens fraternam dilectionem, etiam si inimicus veniam non petat, dederitque gravissimam istius exacerbationis causam. Quia equidem nunquam licet animo vel ad momentum fovere quidpiam contrarium internæ dilectioni, quam ostendimus esse præceptam. Offensam autem remittere, est omnem odii ac vindictæ affectum sic deponere, ut offensus ab offensâ non solum non moveatur ad illi malè volendum, sed & sincero corde

paratus sit ipsi exhibere debita internæ dilectionis signa.

Imprimis generalia, quæ aliis communiter hominibus ejusdem conditionis exhibere solemus. Nam, ut S. Thomas ait 2. 2. q. 25. a. 9. *sunt quadam signa, quæ exhibentur proximis in communi, puta cum aliquis orat pro omnibus fidelibus, vel pro toto populo, aut aliquod beneficium impendit toti Communitati.* Et talia beneficia, vel dilectionis signa, inimicis exhibere est de necessitate præcepti. Si enim non exhiberentur inimicis, hoc pertineret ad livorem vindictæ, contra id quod dicitur Levit. 19. *Non queras ultionem, & non eris memor injuria civium tuorum.* Et alibi: *Mibi vindicta, & ego retribuam, dicit Dominus.* Alia verò sunt beneficia, vel dilectionis signa, quæ quis exhibet particulariter aliquibus personis; & talia signa exhibere non est de necessitate salutis, nisi secundum præparationem animi, ut scilicet subveniatur eis in articulo necessitatis, secundum illud Prov. 25. *Si esurieris inimicus tuus, ciba illum.*

Omninò proinde illicitum est, inimicum 156 à communibus excludere orationibus, vel eleëmofynis, quæ toti fiunt Communitati, vel certis hebdomadæ diebus fiunt omnibus pauperibus, pro ea ad januam sese offerentibus, vel ipsum excludere à refectatione, vel à mercium expositarum venditione, &c. Per consequens illicitum est, per se loquendo, cognatos omnes visitare, excepto solo cognato inimico; omnes obvios de vicinia, vel Collegio salutare, solo excluso inimico; invitatum ad prandium, ad quod aliqui solitus es accedere, ideò solum nolle venire, quòd ad idem invitatus sit inimicus; nolle loqui inimico petenti te alloqui, &c.

Deinde ex præcepto beneficiandi inimicis, quisque tenetur ipsos in necessitate constitutos pro posse sublevare, cibare, bovem, vel asinum ipsius errantem ad ipsum reducere, injustum malum ipsi aliàs imminens in honore, fama, corpore, vel fortunis ipsius, si faciliè possis, impedire. Aliàs graviter peccas, si grave est malum. Si enim præcipimur inimico benefacere, consequenter præcipimur malum ipsius, dum commodè possumus, avertere, sicut nobis fieri vellemus.

Tertiò, si inimicum (ante injuriam) 158 lebas salutare, alloqui, ad conversationem admittere, tametsi ista sint specialia dilectionis signa, ad eadem & modo præstanda teneris, nisi circumstantiæ speciales aliud exigant, vel ab eo excusent. Ita Suarez, Coninck, Bonacina, &c. Quia scilicet constans est Theologorum sententia, ne specialia quidem dilectionis signa ex solo motivo injuriæ acceptæ, vel inimicitia, denegari unquam possent: cum hoc pertineat ad livorem vindictæ. Experientia quoque docet, quòd solita illa signa, extra circumstantias speciales denegare, odii fomitem submini-

stret, proximumque scandalizet; eò quòd denegatio ista communiter aestimetur signum esse odii, vindictæ, vel contemptus.

159. Quartò, specialia illa dilectionis signa tunc maximè præstanda sunt, cum per ea spes probabilis affulget Deo lucrandi, sibi que reconciliandi proximum, aliàs in odio, & inimicitia perstiturum, vel etiam magis exarsurum. Tunc enim oportet nos infirmitati proximi ex charitate subvenire, & super caput ipsius carbones igne charitatis succensos projicere, uti Doctores communiter tradunt, contra Marcum Vidal, dicentem, ad ea neminem teneri, ob spem probabilem lucrandi proximum, etiam si signa illa exhibere possemus absque ullo damno nostro. Quia si ex hoc in odio ipse persistat, vel magis exardescat, soli malitiæ ipsius imputandum; quemadmodum si se occidere vellet, eò quòd centum ipsi aureos donare nollem.

160. Verùm opinio ista videtur parùm Christiana, & ratio illius frivola. Tum quia in casu nostro plurimum est infirmitatis; secus in casu objecto. Tum quia centum aureos donare non possem absque notabili damno meo, sine quo supponitur me signa illa exhibere posse. Quemadmodum ergo indubitatum est, me teneri ex charitate impedire, ne proximus ex malitia sua se corporaliter occidat, si sine notabili detrimento meo possim; similiter indubitatum est, me teneri ex charitate impedire, ne occidat se spiritualiter, uti amplius patebit ex dicendis de præcepto fraternæ correctionis.

161. Nec quicquam dicere potest, incurrere se detrimentum honoris, in salutatione inimici, quem ante inimicitiam salutare consueverat. Quia econtrà sapientum omnium iudicio, veri honoris acquirat incrementum, Christianæ charitatis veræque generositatis insigne perhibendo exemplum: cum generosior ac fortior sit, qui se, quam qui fortissima vincit meenia. Nec hoc ingeneroso animo imputare possunt, nisi insipientes, qui nec secundum Deum, nec secundum regulas Evangelii iudicant, sed secundum fatuas mundi maximas, cujus sapientia, stultitia est apud Deum. Unde & ipsi ingeneroso animo similiter deputant, acceptam non ulcisci injuriam: tamen si ultio ista, Dei & omnium verè sapientum iudicio, verè signum sit ingenerosi animi, nescientis sibi suisque passionibus dominari.

162. Hinc etiam Christiana non est opinio dicentium, te non teneri prius alloqui inimicum, quamvis certò prævideas, ipsum per hoc ad sanio rem mentem perducendum, & alloqui in inimicitia & odio perstiturum. Quid enim? Estne hoc sincerè diligere inimicum, ut Patris cælestis filius sis? An non velles in casu simili, tam exiguo incommodo salvari à proximo animam tuam? An non oportet te inimicum, utpote proximum

tuum, diligere sicut te ipsum? Quomodo tam parva tibi cura de anima ipsius, pro qua Christus mortuus est? Quomodo in te vel ipsius Dei charitas est, cujus grandem offensam cum tam modico tui dispendio removere detrectas? Quomodo misericors es, sicut Pater cælestis misericors est: cum viscera misericordiæ ocludas fratri tuo, dum renuis lucrari ipsum Deo, cum tam facile possis? Quomodo Christianus es, sive imitator & discipulus Christi, qui, cum adhuc inimici essemus, prior dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, ut ex inimicis Dei, amicos nos faceret & filios. Non dedigneur, quod fecit Christus, facere Christianus (inquit Augustinus tr. 5. in Joan.) non dedigneur ergo proximum verbulo prævenire, ut ex suo Deique inimico utriusque amicum faciat. Nam Christus exemplum dedit nobis, ut quemadmodum ipse fecit, ita & nos faciamus; nec proinde ingenerosum existimemus inimicum prævenire, amore illius, qui nos inimicos suos dilectione, imò & morte suâ prævenit; nosque peccatores gratiâ suâ quotidie prævenit, atque ad reconciliationem prior invitat.

Dixi n. 158. nisi circumstantiæ speciales aliud exigant, prout exigere videntur. 1º. si prudenter existimetur, quòd inimico profutura non sit specialis illa benignitas nostra; imò potiùs obfutura; eò quòd eâ sit abusus, peiorque futurus, cum iis de quibus S. Ignatius Martyr in epist. ad Romanos: *quibus cum benefeceris, peiores fiunt.* Tunc enim charitas dicitur signa illa omitenda, ne quòd pro charitate fit, contra charitatem militet.

2º. si inimicus prævideatur ad meliorem mentem potiùs reducendus, à novisque injuriis revocandus signorum illorum specialium omissione. Quia tunc charitatis est illa omittere.

3º. si superior à subditis, pater à filiis offensus fuerit, solita specialis dilectionis signa potest ad tempus ipsis per modum correctionis subtrahere, exemplo David, qui faciei suæ conspectum Absaloni denegavit, etiam post remissam ipsi offensam. Qua tamen in re prudentia & circumscriptio necessaria est, ne ex passione faciant, quòd ex zelo se facere putant; ne etiam officio desint, quo turbatos subditorum animos ad sanam mentem reducere tenentur.

4º. sunt qui putant, eos quibus atrox vel infamis facta est injuria, ad tempus excusari ab exhibendis solitis illis signis dilectionis. Eò quòd suspensio illarum tunc prudenter oriri non censeatur ex odio, sed ex iusti doloris sensu, austeriore exigente vultu, ne injuriæ atrocitatem vel infamiam parvipendere videantur. Sed hoc suadere nolim, ne ex melle isto sugatur venenum. Facile enim sub ejusmodi coloribus vindictæ vel passionis livor delitescit.